



**Referanser:** KM 10/18, KM 06/19, KR 69/20, KM 08/20

**Arkivsak:** 20/03432-1

**Saksdokumenter:**

KR 70.1/20 Høringsnotat - endringer i kirkeordningen og enkelte andre regler

## Høring - endringer i kirkeordningen og enkelte andre regler

### Sammendrag

Kirkeordningen ble vedtatt 30. mars 2019 før det endelige lovforslaget i Prop. 130 L (2018–2019) var kjent. Formålet med saken er å forberede en kirkemøtesak til 2021 med forslag til nødvendige endringer i kirkeordningen som følger av at trossamfunnsloven ble endret sammenlignet med lovforslaget som forelå ved Kirkemøtets behandling i 2019, samt noen endringer i annet regelverk som må gjøres for å følge opp bestemmelser i kirkeordningen. Det foreslås endringer til følgende temaer:

- Ombygging og utvidelse av kirker – klageordning og saksbehandlingsregler
- Virkningen av brudd på kirkeordningens bestemmelse om forvaltningsmessig taushetsplikt og rådsmedlemmers brudd på trossamfunnsloven § 6
- Fjerning av bestemmelsene i kirkeordningen om Kirkemøtets myndighet til å gi økonomiregler for soknets organer
- Kirkerådets myndighet til å samtykke til å gjøre tilpasninger i bestemmelsene om kirkelig fellesråd – fjerning av tillegget om at Kirkerådet kan gjøre dette etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet
- Reglene om innmelding og utmelding – endring av reglens rettslige status samt tillegg om registrering og avregistrering av tilhørige
- Oppheving av reglement for Bispemøtet
- Endring i regler for bruk av liturgiske klær – forenkling av godkjenningsordning for stolaer.

Saken må sendes på bred høring.

### Forslag til vedtak

Kirkerådet ber direktøren sende saken på bred høring med de endringer som ble foreslått i møtet.

# Saksorientering

## 1. Innledning

I denne saken foreslås det noen endringer i kirkeordningen og enkelte andre regler fastsatt av Kirkemøtet. Bakgrunnen er dels at ordlyden i den vedtatte trossamfunnsloven skiller seg fra lovforslaget kirkeordningen bygget på, dels et ønske om forenkling av kirkeordningens bestemmelser og dels oppfølging av bestemmelser i trossamfunnsloven og kirkeordningen.

Kirkemøtet 2020 vil behandle en sak med nødvendige endringer i kirkeordningen og delegasjoner til Kirkerådet for å følge opp trossamfunnsloven, se sak KR 69/20. Den saken behandler imidlertid først og fremst de bestemmelser som må være på plass innen trossamfunnsloven trer i kraft 1. januar 2021. Denne saken følger opp med ytterligere bestemmelser som må på plass for å følge opp trossamfunnsloven og kirkeordningen, men med bestemmelser hvor det har blitt vurdert som at endringene vil være tilstrekkelig å fastsette på Kirkemøtet i april 2021. Det åpner blant annet for at saken på ordinært vis kan sendes på høring, til forskjell fra kirkemøtesaken i 2020. Samtidig foreslås det å ta inn et forslag til en forenkling av godkjenningsordning for stolaer ved å endre regler for bruk av liturgiske klær. Høringsfrist settes til 30. november 2020, med sikte på behandling i Kirkerådet i januar 2021.

## **2. Kirkerådets myndighet til å samtykke til å gjøre tilpasninger i bestemmelsene om kirkelig fellesråd – fjerning av tillegget om at Kirkerådet kan gjøre dette etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet**

I kirkeordningen § 8 fjerde ledd er følgende fastsatt:

I prosti hvor ikke alle sokn hører til samme kommune og i andre tilfeller der det ligger til rette for det, kan Kirkerådet etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet samtykke til etablering av kirkelig fellesråd som omfatter flere kommuner. I kommuner med særlig mange sokn kan Kirkerådet etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet også foreta andre tilpasninger av bestemmelsene om kirkelig fellesråd.

Kirkeordningen forutsetter altså at Kirkemøtet må gi nærmere bestemmelser før Kirkerådet kan treffe slike vedtak. I tilsvarende bestemmelser i kirkeloven § 5 tredje ledd var det fastsatt at departementet kunne foreta tilpasninger om kirkelig fellesråd uten nærmere bestemmelser om dette. Første punktum av bestemmelsen er jevnlig i bruk, og det er etablert forvaltningspraksis om hvordan slike saker skal behandles. Det anses derfor som unødvendig at Kirkemøtet må fastsette nærmere bestemmelser om disse forholdene. For å forenkle kirkeordningen og omfang av regelverk, foreslås det derfor å oppheve formuleringene om «etter nærmere bestemmelser fastsatt av kirkemøtet».

### **3. Virkningen av brudd på kirkeordningens bestemmelse om forvaltningsmessig taushetsplikt**

Fra 1. januar 2021 vil det ikke lenger være lovbestemt at forvaltningsloven skal gjelde for kirkelige organer, men den vil gjelde for kirkelige organer som følge av at Kirkemøtet har fastsatt det i kirkeordningen § 42 første ledd. Unntaket er der kirkelig fellesråd er gravplassmyndighet, hvor det er lovbestemt at gravplassmyndigheten skal følge forvaltningsloven. En konsekvens av dette er at brudd på *forvaltningsmessig* taushetsplikt ikke lenger vil kunne straffes i medhold av straffeloven §§ 209 og 210, med unntak av det som gjelder for gravplassforvaltningen. For ansatte vil brudd på taushetsplikten være tjenesteforsømmelse, men for kirkelige organer vil det ikke være noen sanksjonsmuligheter. Det foreslås derfor en endring i kirkeordningens § 10 som åpner opp for at et rådsmedlem som bryter taushetsplikten vil kunne bli fratatt rådsvervet, slik at slik brudd på taushetsplikt kan få konsekvenser. Fordi et vedtak om å frata et demokratisk valgt medlem et tillitsverv er inngripende, bør det etableres en klageadgang for slikt vedtak. Endringen får konsekvenser for menighetsråd, kirkelig fellesråd, bispedømmeråd og Kirkerådet, noe som tilsier at klageinstans bør være Den norske kirkes klagenemnd.

### **4. Virkningen av brudd på trossamfunnsloven § 6**

Trossamfunnsloven § 6 inneholder bestemmelser om statens grunnlag for å nekte eller avkorte tilskudd til tros- og livssynssamfunn når samfunnet, eller enkeltpersoner som opptre på vegne av samfunnet, «utøver vold eller tvang, fremsetter trusler, krenker barns rettigheter, bryter lovbestemte diskrimineringsforbud eller på andre måter alvorlig krenker andres rettigheter og friheter». Bestemmelsen er også gjort gjeldende for Den norske kirke. For kirkelig ansatte vil det være mulig å følge opp brudd på trossamfunnsloven § 6 med arbeidsrettslige reaksjoner, men når det gjelder rådsmedlemmer, er muligheten til å følge opp med sanksjoner fra trossamfunnet begrenset. For å forhindre at for eksempel en menighetsrådsleder kan bryte trossamfunnsloven § 6 uten at det er foreliggende sanksjonsmuligheter, foreslås det å åpne opp for å frata rådsmedlemmer vervet hvis det kan legges til grunn at et rådsmedlem i tilknytning til sitt verv som rådsmedlem har brutt trossamfunnsloven § 6. Det foreslås at Kirkerådet kan treffe vedtak om slik fratakelse, og at Den norske kirkes klagenemnd blir klageinstans. Forslaget i pkt. 3 og 4 om at klagenemnda skal bli klageinstans i slike saker, medfører også en endring i kirkeordningen § 33 om klagenemndas oppgaver.

### **5. Fjerning av bestemmelsene i kirkeordningen om Kirkemøtets myndighet til å gi økonomiregler for soknets organer**

Etter lovforslaget som var kjent ved Kirkemøtet i 2019, var det forventet at det ville bli opp til Kirkemøtet å fastsette «regler om budsjettordning, regnskapsføring og revisjon» for soknets økonomiforvaltning. Dette ble derfor tatt inn i kirkeordningen §§ 12 og 17. Den endelige trossamfunnsloven fastsetter imidlertid at det er departementet som gjør dette, jf. § 14 sjette ledd. Forskriften om økonomiforvaltning i sokn i Den norske kirke er sendt på høring fra departementet. Dette gjør at bestemmelsene i kirkeordningen blir misvisende, og det foreslås derfor at disse oppheves.

## **6. Ombygging og utvidelse av kirker – klageordning og saksbehandlingsregler**

Kirkeordningen § 23 siste ledd fastsetter at «Ombygging og utvidelse av kirke skal godkjennes av biskopen etter nærmere bestemmelser om saksbehandling og klageadgang fastsatt av Kirkemøtet». Dette betyr i utgangspunktet at Kirkemøtet snarest må fastsette nærmere regler om saksbehandling og klageadgang. Det foreslås i stedet å fastsette i kirkeordningen hvem som er klageinstans. De mest aktuelle klageorganene kan være Kirkerådet eller Den norske kirkes klagenemnd. Kirkemøtet har tidligere lagt vekt på å unngå å sette biskopene i et underordningsforhold til Kirkerådet ut fra et prinsipielt synspunkt, noe de ville blitt om Kirkerådet er klageinstans. Et slikt argument vil tilsi at det er mer aktuelt å legge oppgaven til Den norske kirkes klagenemnd. Det kan likevel være mest praktisk at det er Kirkerådet som er klageinstans ut fra de andre oppgavene Kirkerådet har på kirkebyggfeltet. Kirkerådet har blant annet ansvaret for å godkjenne oppføring av ny kirke og nedlegging av kirke, jf. § 23 fjerde ledd. Klageorganet vil selv kunne gi de nødvendige reglene for hvordan saksbehandling i slike saker skal finne sted. Det foreslås derfor i stedet å fastsette følgende:

*Ombygging og utvidelse av kirke skal godkjennes av biskopen. Bestemmelsene om enkeltvedtak i forvaltningsloven kommer til anvendelse på biskopens vedtak. Biskopens vedtak kan påklages til Kirkerådet.*

## **7. Reglene om innmelding og utmelding – endring av reglenes rettslige status samt tillegg om registrering og avregistrering av tilhørige**

De reglene som gjelder for innmelding og utmelding av Den norske kirke er i dag fastsatt i en forskrift. Fra 1. januar 2021 vil bestemmelser om innmelding og utmelding av Den norske kirke ikke lenger være å regne som forskrift, men et regelverk fastsatt på ulovfestet grunnlag. Kirkeordningen § 4 femte ledd slår fast at Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om framgangsmåte for inn- og utmelding samt for registrering av tilhørighet i Den norske kirke. Per 1. januar 2021 er det ingen regler om registrering av tilhørige, Det foreslås derfor å videreføre de innholdsmessige bestemmelsene om innmelding og utmelding som gjelder i dag, og legge til noen enkle regler for registrering av tilhørige i et nytt, samlet regelverk. Registreringen av tilhørige baserer seg på melding fra de som har foreldresansvaret.

## **8. Oppheving av reglement for Bispemøtet**

Kirkeordningen §§ 31 om Bispemøtet bygger på en kombinasjon av bestemmelsene i kirkeloven § 26 og reglementet for Bispemøtet. Begrunnelsen var at det ville gjøre reglementet for Bispemøtet overflødig, ved at de viktige bestemmelsene ble tatt inn i kirkeordningen. Øvrige bestemmelser kan Bispemøtet ved behov fastsette i sin egen forretningsorden. Fordi reglementet for Bispemøtet er gjort overflødig fra 1. januar 2021, foreslås det å oppheve reglement for Bispemøtet.

## **9. Endring i regler for bruk av liturgiske klær – forenkling av godkjenningsordning for stolaer**

I kirkefagutvalgets rapport ble det foreslått å forenkle godkjenningsordningen for stolaer i regler for bruk av liturgiske klær. Det foreslås å følge det opp i denne saken:

Stolaer som utformes i tråd med en fastsatt veileder, trenger kun å bli sendt til orientering til biskopen. Biskopen vil fortsatt kunne godkjenne stolaer som ikke følger veilederen. Videre foreslås det at veilederen skal vedtas av Kirkerådet. En kunne ha vurdert om det burde være Kirkemøtet eller Bispemøtet som vedtok en slik veileder, men det anses mer aktuelt at Kirkemøtet fastsetter de overordnede reglene og Kirkerådet gir en nærmere veileder til dem. Siden en sak om symboler på stola kan anses å være en sak av læremessig karakter, vil Bispemøtet blir forelagt saken før Kirkerådet fastsetter veilederen i tråd med reglene i kirkeordningen § 30 fjerde og femte ledd.

## **Økonomiske og administrative konsekvenser**

Det vises til omtalen i det vedlagte høringsnotatet.